

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

1939_1945

Druhá světová válka

III. část

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
_pant občanské sdružení
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento materiál vznikl v rámci projektu *Moderní dějiny do škol*, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

III. část
1944-1945

Osvobození Leningradu

- blokáda a obklíčení města trvalo téměř 900 dní
-úspěch leningradsko-novgorodské operace, kterou Sověti zahájili 13. ledna 1944 a o dva týdny později byla blokáda definitivně prolomena
-na hladomor zemřelo více než 1 milion civilistů,

16 tisíc zabito Němci
padlo 300 tisíc vojáků Rudé armády
a další 100 tis. jich bylo nezvěstných

1. Kdo je podle vás na fotografiích?
2. Pokuste se odhadnout, z jakého historického období pochází? (oblečení účes)?
3. Jak byste zareagovali, kdybyste se dozvěděli, že je na fotografiích jedna žena?
4. Pod vlivem jakých okolností se na nás dívají jakoby tři ženy?
5. Co si asi tato žena musela prožít, že se tak výrazně změnil její vzhled, její tvář?

6. Odhadněte, s jakým časovým odstupem byly tyto fotografie pořízeny.

7. Co je možno vypozorovat z tváře této ženy?

Jedná se o pasové fotografie Světlany Petrovové, pořízené v květnu 1941, květnu 1942 a říjnu roku 1942 (před smrtí hladem) během blokády Leningradu.

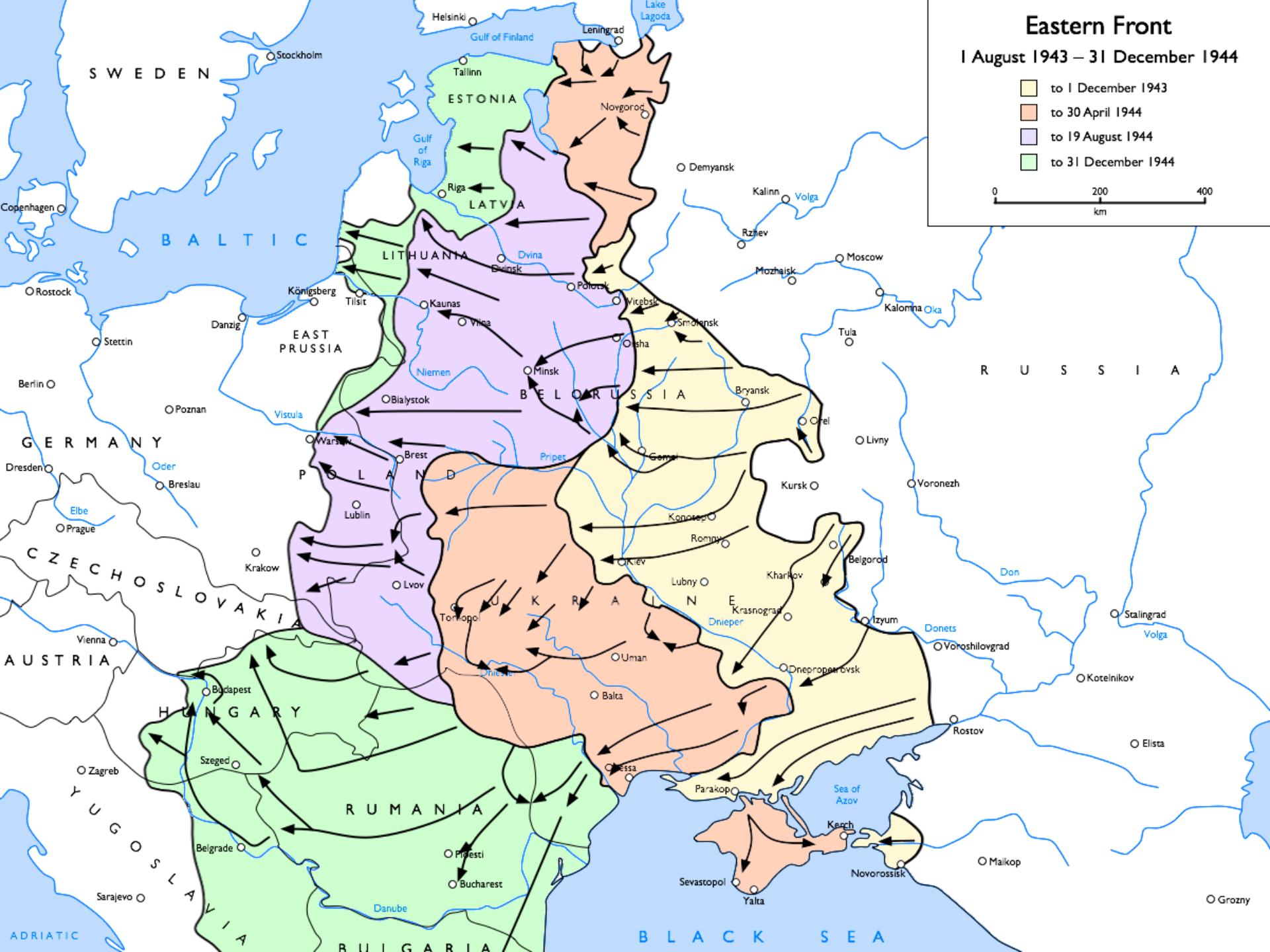
Autorem otázek je Viliam Kratochvíl

Rudá armáda
a lokální partyzánské a osvobozenecké armády

Osvobozují Ukrajinu, Finsko, Bělorusko a část Polska až k Visle

Eastern Front
1 August 1943 – 31 December 1944
to 1 December 1943
to 30 April 1944
to 19 August 1944
to 31 December 1944
0
200
400
km
SWEDEN
Helsinki
Lake Ladoga
Gulf of Finland
Stockholm
Leningrad
Tallinn
ESTONIA
Novgorod
Gulf of Riga
Riga
LATVIA
Demyansk
Kalinin
Volga
Rzhev
Copenhagen
BALTIC
LITHUANIA
Dvina
Dvinsk
Moscow
Mozhaisk
Rostock
Königsberg
Tilsit
Polotsk
Vitebsk
Kaluga
Oka
Kaunas
Danzig
Vilna
Smolensk
Stettin
EAST PRUSSIA
Tula
Orsha
RUSSIA
Niemen
Minsk
Berlin
Bryansk
BELORUSSIA
Poznan
Vistula
Orel
Warsaw
Livny
GERMANY
Brest
Pripet
Gomel
Dresden
Oder
POLAND
Kursk
Voronezh
Breslau
Elbe
Lublin
Konotop
Prague
Romny
Belgorod
Krakow
Kiev
Don
Lubny
Kharkov
CZECHOSLOVAKIA
Lvov
Krasnograd
Stalingrad
Dnieper
Izyum
Vienna
Donets
Volga
AUSTRIA
Voroshilovgrad
Uman
Dnepropetrovsk
Kotelnikov
Budapest
Balta
HUNGARY
Rostov
Szeged
Elista
Zagreb
Parakop
Sea of Azov
YUGOSLAVIA
RUMANIA
Kerch
Belgrade
Ploesti
Malkop
Sevastopol
Novorossisk
Bucharest
Sarajevo
Yalta
Danube
Grozny
ADRIATIC
BULGARIA
BLACK SEA

Den D- operace Overlord

6. června 1944

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

Na jaře 1944 se spojenci připravovali na vylodění vojsk v Normandii – **Američané , Britové**, později se přidala ostatní spojenecká vojska

„Dnem D“ (D-Day) stal 6. červen 1944, kdy začíná operace Overlord (vylodění v Normandii)

Vojska byla přepravována téměř pěti tisíci transportními plavidly, dalších tisíc plavidel tvořilo ozbrojený doprovod

Ve vzduchu bylo na deset tisíc spojeneckých letadel.

Vrchní velitel spojeneckých sil Dwight Eisenhower

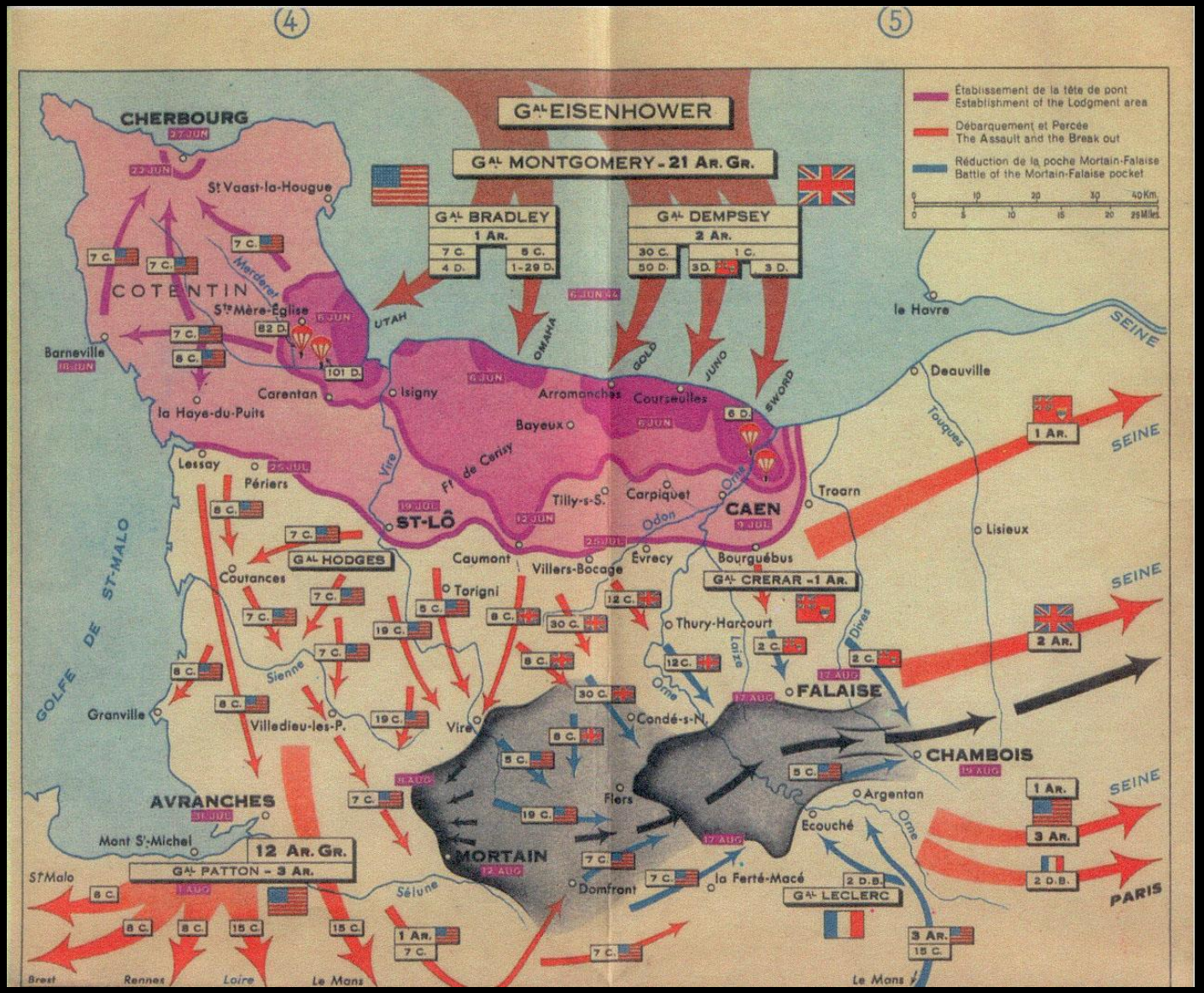
6. června 1944

Mistrovský zakrývací manévr Němci neprohlédli
předpokládali, že se Spojenci vylodí v Calais

Ve skutečnosti vylodění proběhlo na plážích Normandie označených jako **Omaha, Utah, Gold, Juno a Sword.**

Po vylodění museli Spojenci překonat Atlantický val a pokračovali dále do francouzského vnitrozemí.

4
5
Établissement de la tête de pont
Establishment of the Lodgment area
Débarquement et Percée
The Assault and the Break out
Réduction de la poche Mortain-Falaise
Battle of the Mortain-Falaise pocket
0 10 20 30 40 Km.
0 5 10 15 20 25 Miles
GAL EISENHOWER
GAL MONTGOMERY - 21 AR. GR.
GAL BRADLEY
1 AR.
7 C.
5 C.
4 D.
1-29 D.
GAL DEMPSEY
2 AR.
30 C.
1 C.
50 D.
3 D.
CHERBOURG
27 JUN
22 JUN
St Vaast-la-Hougue
COTENTIN
Merderet
Ste Mère-Église
6 JUN
82 D.
101 D.
Barneville
18 JUN
Carentan
la Haye-du-Puits
UTAH
OMAHA
GOLD
JUNO
SWORD
6 JUN 44
Isigny
Arromanches
Courseulles
6 D.
Bayeux
Lessay
Périers
22 JUL
Vire
Ft de Cerisy
Tilly-s-S.
Carpiquet
ST-LÔ
19 JUL
12 JUN
25 JUL
Odon
Orne
CAEN
9 JUL
Troarn
Le Havre
SEINE
Deauville
Touques
1 AR.
Lisieux
GAL HODGES
Caumont
Villers-Bocage
Évrecy
Bourguébus
GAL CRERAR - 1 AR.
Coutances
Torigni
Thury-Harcourt
Laize
Dives
2 AR.
12 C.
2 C.
GOLFE DE ST-MALO
Granville
Sienne
Villedieu-les-P.
19 C.
Vire
Condé-s-N.
Ome
FALAISE
17 AUG
CHAMBOIS
1st AUG
AVRANCHES
31 JUL
Mont St-Michel
Flers
Argentan
Ecouché
Orne
1 AR.
3 AR.
2 D.B.
PARIS
12 AR. GR.
GAL PATTON - 3 AR.
MORTAIN
12 AUG
Domfront
la Ferté-Macé
GAL LECLERC
St Malo
1 AUG
Sélune
15 C.
Brest
Rennes
Loire
Le Mans

LIFE

US 310
US 520

Osvobozování Francie

V srpnu 1944 byla osvobozena Paříž - povstání vedené tamním **odbojem**

Po osvobození byla vytvořena prozatímní vláda v čele s **Charlesem de Gaullem**

V průběhu srpna a září **Spojenci** postupovali Francií

podařilo se jim osvobodit celou zemi

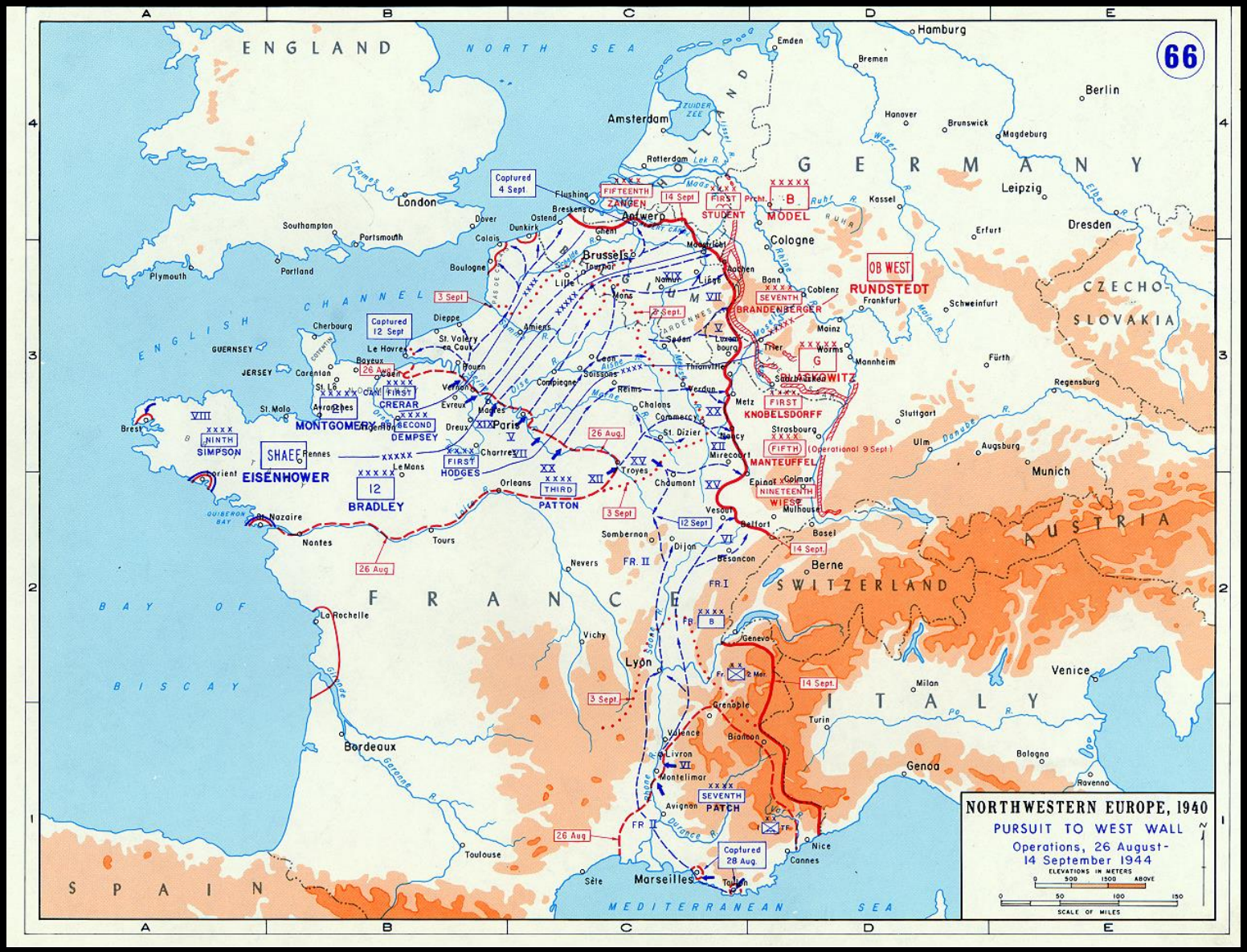

VIVE DE GAULLE

Další postup spojenců

Do 11. září 1944 prošla spojenecká vojska také Belgií a Nizozemím a stanuli na hranicích s Německem

66
ENGLAND
NORTH SEA
GERMANY
FRANCE
BELGIUM
NETHERLANDS
SWITZERLAND
AUSTRIA
ITALY
SPAIN
CZECHO-SLOVAKIA
BAY OF BISCAY
ENGLISH CHANNEL
MEDITERRANEAN SEA
Hamburg
Berlin
Amsterdam
Rotterdam
London
Brussels
Antwerp
Cologne
Leipzig
Dresden
Frankfurt
Munich
Paris
Berne
Venice
Milan
Genoa
Lyon
Marseilles
Bordeaux
Toulouse
Nice
Cannes
Strasbourg
Metz
Nancy
Verdun
Reims
Amiens
Dijon
Besançon
Belfort
Mulhouse
Colmar
Nantes
Tours
Orleans
Le Mans
Rennes
Brest
Cherbourg
Le Havre
Dieppe
Calais
Boulogne
Dunkirk
Ostend
Ghent
Liège
Aachen
Bonn
Coblenz
Mainz
Worms
Mannheim
Stuttgart
Ulm
Augsburg
Regensburg
Nuremberg
Schweinfurt
Fürth
Erfurt
Kassel
Hanover
Bremen
Brunswick
Magdeburg
Emden
Flushing
Breskens
Portsmouth
Southampton
Plymouth
Portland
Dover
Guernsey
Jersey
Caen
Bayeux
Carentan
St. Lô
Avranches
St. Malo
Falaise
Argentan
Chartres
Evreux
Dreux
Compiègne
Soissons
Laon
Sedan
Thionville
Luxembourg
Troyes
Chaumont
Commercy
St. Dizier
Vesoul
Sombernon
Nevers
Vichy
Montélimar
Valence
Grenoble
Chambéry
Livron
Avignon
Toulon
Sète
La Rochelle
St. Nazaire
Quiberon Bay
Vitry-le-François
Châlons
Epinal
Remiremont
Thann
Mulhouse
Basel
Geneva
Turin
Bologna
Ravenna
Pisa
Arno R.
Po R.
Rhine R.
Moselle R.
Meuse R.
Seine R.
Loire R.
Garonne R.
Rhône R.
Saône R.
Durance R.
Ruhr R.
Weser R.
Elbe R.
Main R.
Danube R.
Lek R.
Waal R.
Scheldt R.
Somme R.
Oise R.
Marne R.
Yonne R.
Aisne R.
Vosges
Ardennes
Jura
Maas
Captured 4 Sept.
Captured 12 Sept.
Captured 28 Aug.
3 Sept.
26 Aug.
14 Sept.
12 Sept.
FIFTEENTH ZANGEN
FIRST STUDENT
B MODEL
OB WEST RUNDSTEDT
SEVENTH BRANDENBERGER
G BLASKOWITZ
FIRST KNOBELSDORFF
FIFTH MANTEUFFEL
NINETEENTH WIESE
SHAEF EISENHOWER
12 BRADLEY
NINTH SIMPSON
FIRST HODGES
THIRD PATTON
SECOND DEMPSEY
FIRST CRERAR
MONTGOMERY
SEVENTH PATCH
2 Mar.
FR I
FR II
FR III
FR IV
FR V
FR VI
FR VII
FR VIII
FR IX
FR X
FR XI
FR XII
FR XIII
FR XIV
FR XV
NORTHWESTERN EUROPE, 1940
PURSUIT TO WEST WALL
Operations, 26 August-
14 September 1944
ELEVATIONS IN METERS
0 500 1500 ABOVE
0 50 100 150
SCALE OF MILES

Německo

V Německu **totální mobilizace**

stále probíhá silná **masivní propaganda**

šíří se zprávy **o tajné nacistické zbrani**

byly použity raketové střely **V1 a V2**

červenec 1944

-V srpnu 1944 **proběhla povstání v Polsku, na Slovensku, v Rumunsku a v Bulharsku**

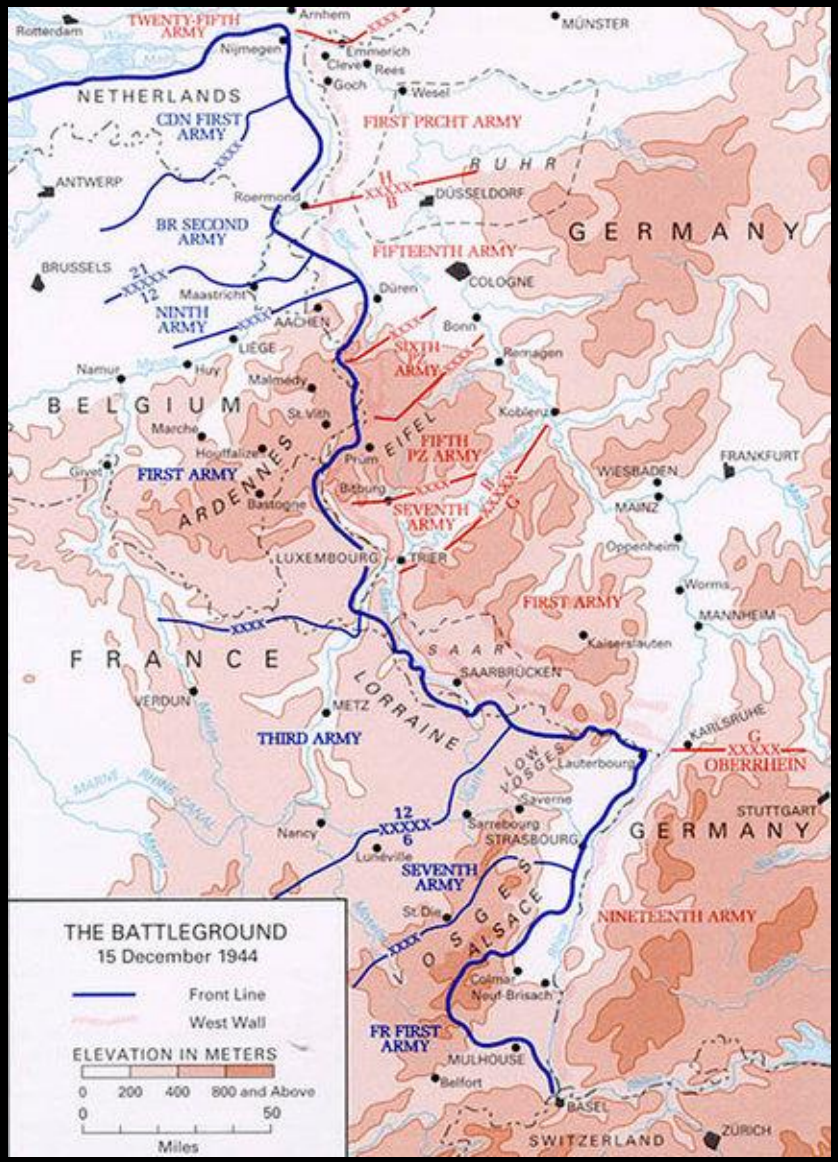
-sílí protinacistická opozice také v Německu, která se snaží o odstranění Hitlera
= pokus o atentát na Hitlera (von Stauffenberg)

Bitva o Ardeny

V září 1944 byli Spojenci poraženi u Arnhemu

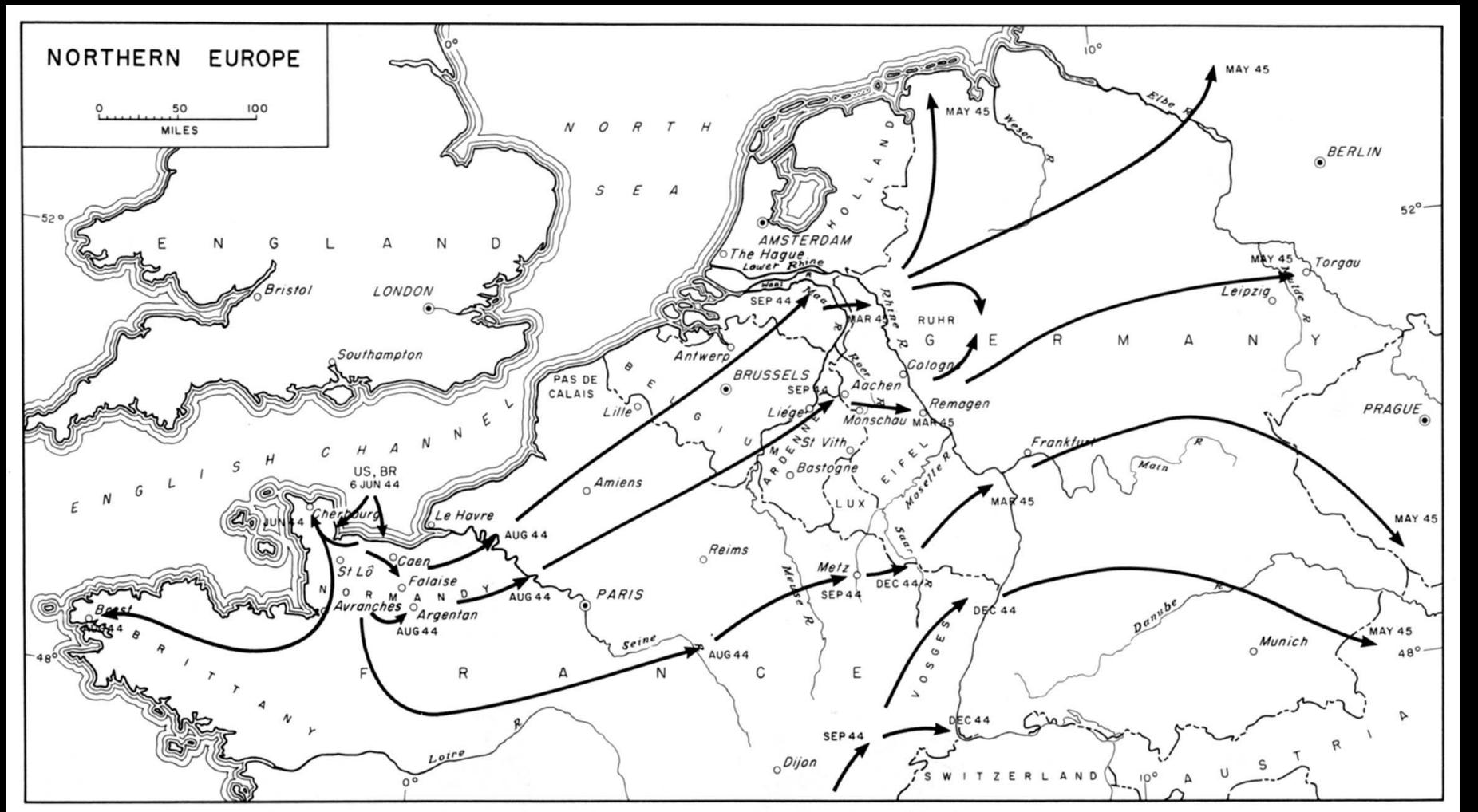
Poslední zoufalý pokus o zvrat ve vývoji na západní frontě Němci uskutečnili v prosinci 1944, kdy zahájili ofenzívu v Ardenách – **neúspěch**

TWENTY-FIFTH ARMY
Rotterdam
Arnhem
Nijmegen
Emmerich
Cleve
Rees
Goch
Wesel
MÜNSTER
NETHERLANDS
CDN FIRST ARMY
FIRST PRCHT ARMY
RUHR
ANTWERP
Roermond
DÜSSELDORF
BR SECOND ARMY
GERMANY
FIFTEENTH ARMY
BRUSSELS
COLOGNE
Düren
Maastricht
NINTH ARMY
AACHEN
Bonn
LIÈGE
SIXTH ARMY
Remagen
Namur
Huy
Malmédy
BELGIUM
Koblenz
St. Vith
EIFEL
Marche
Houffalize
FIFTH PZ ARMY
FRANKFURT
Givet
FIRST ARMY
Prüm
WIESBADEN
ARDENNES
Bitburg
Bastogne
SEVENTH ARMY
MAINZ
Oppenheim
LUXEMBOURG
TRIER
Worms
FIRST ARMY
MANNHEIM
Kaiserslautern
SAAR
FRANCE
SAARBRÜCKEN
VERDUN
METZ
LORRAINE
THIRD ARMY
KARLSRUHE
OBERRHEIN
LOW VOSGES
Lauterbourg
Saverne
STUTTGART
Nancy
Sarrebourg
STRASBOURG
GERMANY
Lunéville
SEVENTH ARMY
VOSGES
ALSACE
St. Dié
NINETEENTH ARMY
Colmar
Neuf-Brisach
FR FIRST ARMY
MULHOUSE
Belfort
BASEL
ZÜRICH
SWITZERLAND
THE BATTLEGROUND
15 December 1944
Front Line
West Wall
ELEVATION IN METERS
0 200 400 800 and Above
0 50
Miles

NORTHERN EUROPE
0 50 100
MILES
NORTH SEA
ENGLAND
ENGLISH CHANNEL
HOLLAND
BELGIUM
GERMANY
FRANCE
SWITZERLAND
AUSTRIA
Bristol
LONDON
Southampton
AMSTERDAM
The Hague
Lower Rhine
Waal R.
Maas R.
Rhine R.
Weser R.
Elbe R.
Ruhr R.
Aachen
Cologne
Remagen
Monschau
Antwerp
BRUSSELS
Liege
Lille
PAS DE CALAIS
Amiens
Reims
St Vith
Bastogne
ARDENNE
EIFEL
LUX
Moselle R.
Saar R.
Frankfurt
Main R.
BERLIN
Leipzig
Torgau
Elbe R.
PRAGUE
Danube R.
Munich
Metz
Meuse R.
Seine R.
PARIS
Le Havre
Cherbourg
US, BR
6 JUN 44
JUN 44
Caen
St Lô
Falaise
Avranches
Argentan
AUG 44
NORMANDY
BRITTANY
Brest
Loire R.
Dijon
VOSGES
SEP 44
DEC 44
MAR 45
MAY 45

léto, podzim 1944

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

Varšavské povstání

1. srpna 1944 došlo k **povstání ve Varšavě**
–vyvoláno nekomunistickým odbojem (armija krajowa)

osvobodit Varšavu pokud možno ještě před příchodem Rudé armády
cíl aby moc převzala londýnská exilová vláda a moc se nedostala do rukou komunistům

Sovětská armáda zaujala negativní postoj,
označila povstání za nesmyslné dobrodružství a **Polsku nepomohla**

17. září 1944 bylo Němci znovudobyli historické centrum Varšavy
2. října bylo povstání definitivně poraženo a Varšava de facto rozbořena
Celkem zemřelo 120–225 tisíc civilistů
téměř úplné zničení centrálních struktur Polského podzemního státu
a Zemské armády > komunisté

Bundesarchiv, Bild 146-1994-054-30
Foto: Ahrens | 1944 September - Oktober

FOTO

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

1 VIII 1944

PAMIĘTAMY

YouTube

Z filmu: Miasto ruin (2010), Muzeum Powstania Warszawskiego

POSTUP RUDÉ ARMÁDY

V srpnu 1944 Rudá armáda postoupila na Balkánský poloostrov

V Rumunsku a Bulharsku padly tamní fašistické vlády a nové vyhlásily boj fašistům a Německu

V říjnu 1944 vstoupila Rudá armáda společně s jugoslávskými partyzány do **Bělehradu**

Zároveň útočila proti Maďarsku a dlouze bojovala o Budapešť
Na jaře 1945 byla osvobozena též Albánie, v dubnu 1945 se Rudá armáda probojovala až do Vídně

Budapešť 1945

Řecko

Složitá situace v Řecku, kde probíhal národně-osvobozenecký boj – levice (komunisté – ELAS) a pravice (vojenská skupina ELAM)

Rokem 1944 začala občanská válka, která skončila r. 1949

Do bojů zasáhla britská armáda, která potlačila komunistický proud

Řecko tak zůstalo v zájmové sféře Západu

únor 1945

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

Jaltská konference

YouTube

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

konference Velké trojky v Jaltě (Krym)

Churchill se se Stalinem domluvili už v říjnu 1944 v Moskvě, že základem pro stanovení sfér vlivu by měl být postup Rudé armády při osvobozování od fašismu

Zůstalo však několik nevyřešených otázek – například Polsko tématem Jaltské konference

- Koordinovány vojenské operace, stanoveny demarkační linie (v Čechách to byla linie Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice a dále směr rakouský Linec)

Stále byla zdůrazňována myšlenka poválečné spolupráce mezi státy Velké trojky (změna po smrti Roosevelta a nástupu H. Trumana)

únor 1945

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

Jednoznačným cílem bylo porazit Německo: bude rozděleno na čtyři okupační zóny – tři obsadí Západ a jednu Sovětský svaz

Bylo také jednáno o otázce reparací – náhrad za škody způsobené německou agresí – formou zboží, pracovní síly (němečtí zajatci museli pracovat v Sovětském svazu)

Bylo jednáno také o nutnosti potrestání válečných zločinců

Rozhodnuto svolání ustavujícího zasedání Organizace spojených národů = v dubnu 1945 v americkém San Francisku, které schválilo Chartu OSN – celkem 51 delegátů

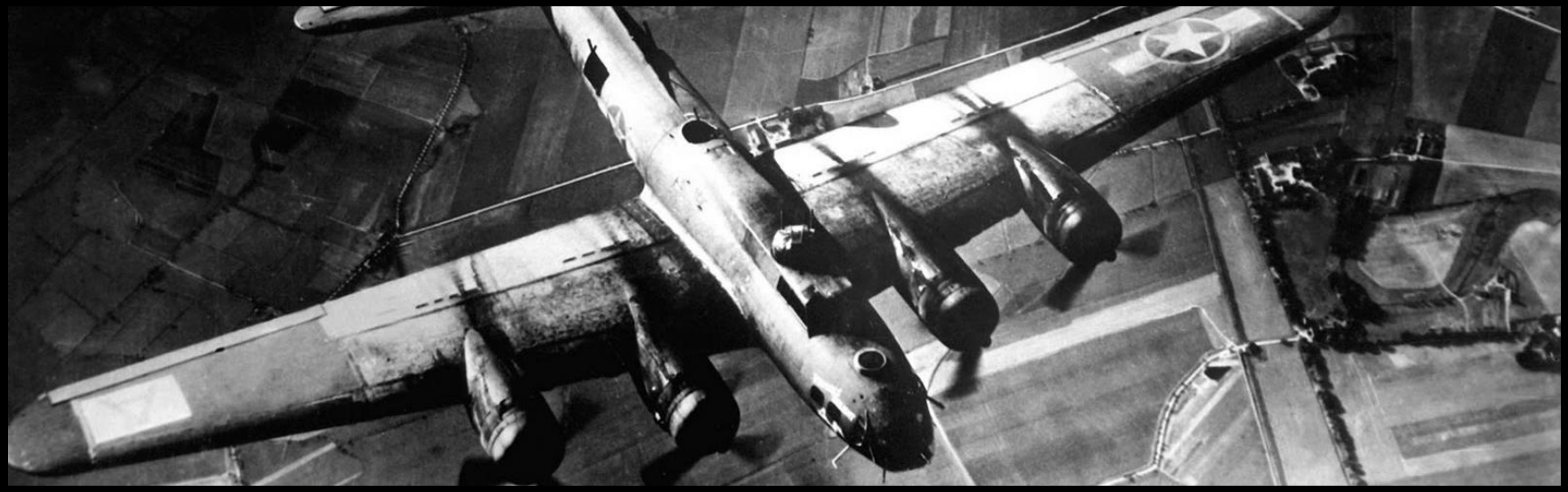
Otázka Polska byla vyřešena tak, že východní hranicí bude Curzonova linie (sovětský zábor z 1939), západní hranice byla stanovena na řeky Odru a Nisu

rozhodnuto o vstupu Sovětského svazu do války proti Japonsku za tři měsíce po ukončení války v Evropě

Bombardování Drážďan

britské (RAF) a americké letectvo (USAAF)

1 300 bombardérů, 3 900 tun výbušných a zápalných bomb
ohnivá bouře zničila 39 km2 centra města
22 700 - 25 000 obětí (civilisté, uprchlíci, nuceně nasazení)
dodnes velké emoce

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

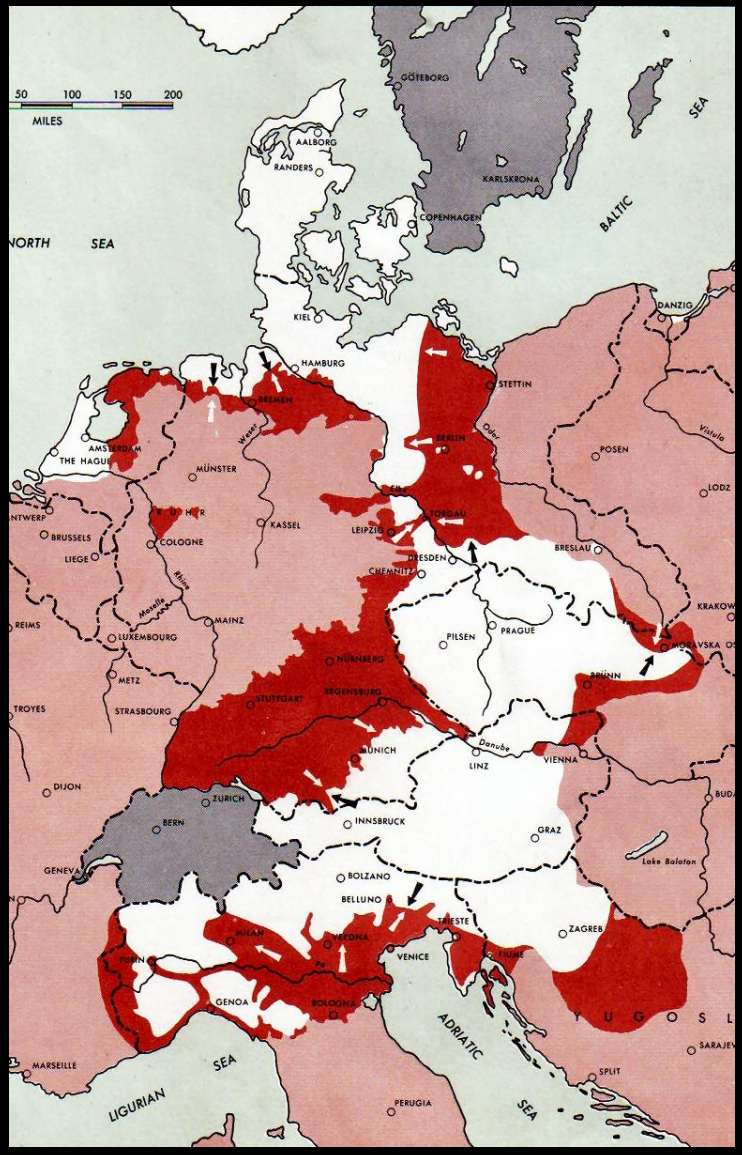
Konec války v Evropě

S postupem roku 1945 byli Němci stále více a více zatlačováni ze všech stran

Po osvobození severní Itálie byl partyzány zajat a popraven B. Mussolini

Na jaře 1945 Spojenci překročili přes uchráněný nepoškozený most u Remagenu Rýn

25. dubna 1945 se na Labi u města Torgau - setkala americká a ruská armáda

Bundesarchiv, Bild 173-0422
Foto: Wolf, Helmut J. | März 1945

Remagen

Torgau

duben, květen 1945

MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

Pád Německa

Rudá armáda 60 km od Berlína již v únoru 1945, po měsíci a půl pečlivých příprav začala s **berlínskou operací**. Válečné velení v Německu v té době již zcela mimo realitu (Hitler plánoval s neexistujícími divizemi, do zbraně povolával děti a starce)

Dobytí Berlína mělo symbolický význam

30. dubna 1945 jmenoval Hitler svého zástupce – admirála Karla Dönitze svým zástupcem a společně s Evou Braunovou spáchal sebevraždu

2. května 1945 byl Berlín dobyt, nad troskami Reichstagu byl vyvěšen rudý prapor

květen 1945

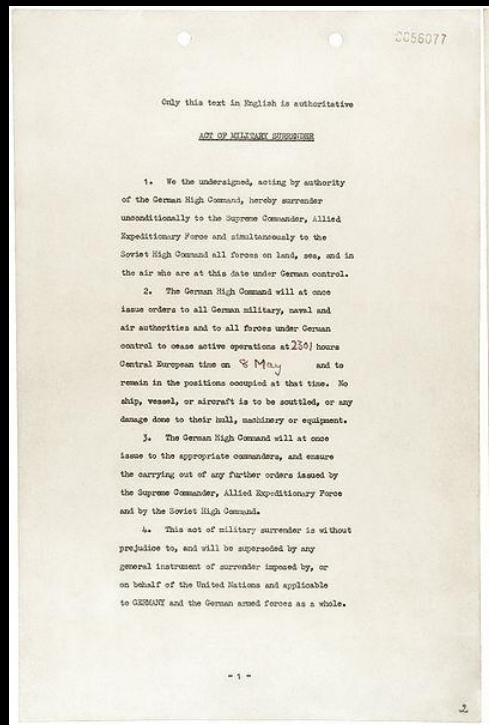
MODERNÍ DĚJINY
vzdělávací portál

kapitulace Německa

Němcům se nepodařilo uzavřít se západními Spojenci separátní mír a nakonec museli přistoupit na všeobecnou a bezpodmínečnou kapitulaci

7. května v **Remeši** podepsán dokument o kapitulaci (ukládá německým jednotkám, aby do 8. května do 23:00 hodin přestaly bojovat)
8. květen označen Trumanem a Churchillem za **Den vítězství**

Only this text in English is authoritative

ACT OF MILITARY SURRENDER

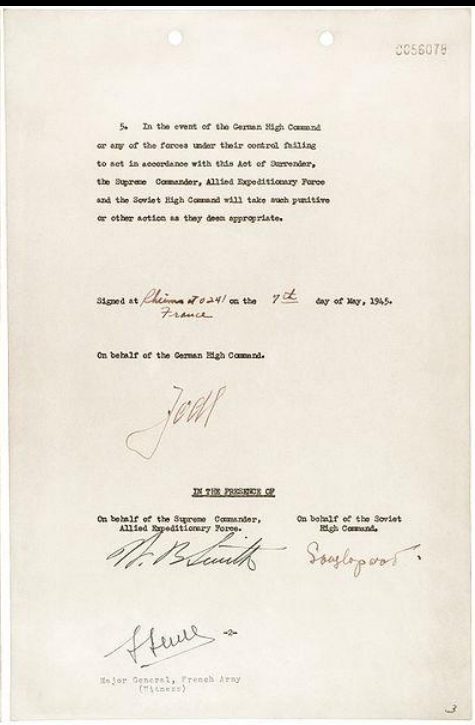
1. We the undersigned, acting by authority of the German High Command, hereby surrender unconditionally to the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force and simultaneously to the Soviet High Command all forces on land, sea, and in the air who are at this date under German control.

2. The German High Command will at once issue orders to all German military, naval and air authorities and to all forces under German control to cease active operations at 2301 hours Central European time on 8 May and to remain in the positions occupied at that time. No ship, vessel, or aircraft is to be scuttled, or any damage done to their hull, machinery or equipment.

3. The German High Command will at once issue to the appropriate commanders, and ensure the carrying out of any further orders issued by the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force and by the Soviet High Command.

4. This act of military surrender is without prejudice to, and will be superseded by any general instrument of surrender imposed by, or on behalf of the United Nations and applicable to GERMANY and the German armed forces as a whole.

- 1 -

5. In the event of the German High Command or any of the forces under their control failing to act in accordance with this Act of Surrender, the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force and the Soviet High Command will take such punitive or other action as they deem appropriate.

Signed at Rheims at 0241 on the 7th day of May, 1945.
France

On behalf of the German High Command.

IN THE PRESENCE OF

On behalf of the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force.

On behalf of the Soviet High Command.

Major General, French Army
(Witness)

Only this text in English is authoritative

ACT OF MILITARY SURRENDER

1. We the undersigned, acting by authority of the German High Command, hereby surrender unconditionally to the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force and simultaneously to the Soviet High Command all forces on land, sea, and in the air who are at this date under German control.

2. The German High Command will at once issue orders to all German military, naval and air authorities and to all forces under German control to cease active operations at 2301 hours Central European time on 8 May and to remain in the positions occupied at that time. No ship, vessel, or aircraft is to be scuttled, or any damage done to their hull, machinery or equipment.

3. The German High Command will at once issue to the appropriate commanders, and ensure the carrying out of any further orders issued by the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force and by the Soviet High Command.

4. This act of military surrender is without prejudice to, and will be superseded by any general instrument of surrender imposed by, or on behalf of the United Nations and applicable to GERMANY and the German armed forces as a whole.

5. In the event of the German High Command or any of the forces under their control failing to act in accordance with this Act of Surrender, the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force and the Soviet High Command will take such punitive or other action as they deem appropriate.

Signed at Rheims at 0241 on the 7th day of May, 1945.
France

On behalf of the German High Command.

Jodl

IN THE PRESENCE OF

On behalf of the Supreme Commander, Allied Expeditionary Force.

W. B. Smith

On behalf of the Soviet High Command.

Susloparov

F. Sevez

-2-

Major General, French Army
(Witness)

Postupimská konference

Postupimská konference

- navrácení všech území obsazených Německem do roku 1937
- Německo jako politická a hospodářská jednotka
- **demilitarizace, demokratizace, denacifikace, demonopolizace**

- **odsun Němců** z Polska, Německa a Maďarska
- vytvoření Rady ministrů zahr. věcí pro uzavření mírových smluv se spojenci Německa

- **rozpory:**
reparace, Turecko, komunistické vlády v Rumunsku, Bulharsku

Porážka Japonska

1943 - „skoky z ostrova na ostrov“ (USA zatlačovaly Japonsko)
6. srpna 1945 útok atomovou zbraní na Hirošimu (B-29; bomba „Little Boy“) - zemřelo asi 200 000 lidí

8. srpna 1945 - Sovětský svaz vyhlásil Japonsku válku,
o den později operuje na území jižní Číny, v Koreji

9. 8. 1945 - svržena atomová bomba na Nagasaki (zemřelo 80 000 lidí)

Japonsko i po těchto katastrofách odmítalo kapitulovat

císař Hirohito vynutil na vojenském velení souhlas s kapitulací
2. září 1945 - na americké lodi Missouri v Tokijském zálivu Japonci podepsali kapitulaci: konec 2.světové války

YouTube

Bilance války:

-účast 40 států, 110 000 000 vojáků zemřelo, 40 - 50 miliónů lidí,největší ztráty: SSSR (20 mil.), Polsko (4 mil.), Jugoslávie (1,7 mil.)

-ČSR - † cca 340 000 lidí

válka měla totální charakter
(zneužita věda a technika)

rasově motivovaná, vyhlazovací válka
Holocaust - smrt 6 milionů Židů

